

«Ո՛ւլ կ'ի՛ն, Մեծ է ՔՈՒ ՀԱՒԱՏՔԴ,
ԹՈՂ ԱՅՆՊԷՍ ԸԼԼԱՅ ՔԵԶԻ, ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Կ'ՈՒԶԵՍ»

Մատթ. ԺԵ. 28:

Քանանացի կիներ ուներ մեծ հաւատք: Ինչո՞ւ իր մեծ հաւատով չէր կրցած բժշկել իր աղջիկը: Հաւատքը ստուգանիշն է յարատեւութեան եւ արդիւնաւորութեան: Մեքենական աշխարհայեացք ունեցողներու համար, հաւատքը զառանցանք է, իսկ հաւատաւորի համար՝ կեանք է, գոյութիւն եւ փրկութիւն: Աղօթողի մը հաւատքը պարտ է վաւերացուիլ Քրիստոսի կողմէ: Ան ըսած է.

«Ոեւէ մէկը չի կրնար Հօրը գալ առանց Ինծի»:

Հաւատքը պարտի դառնալ որակական եւ ոգեկան ներկայութիւն: Անկենդան հողէն ու ջուրէն, եւ կարծր միջավայրէն, կը հաղորդուին կենդանի գոյութեամբ մը, որ թէեւ չի տար-րալուծուիր գիտականօրէն, բայց կ'ապրուի իմանալի գոյութեամբ: Ուստի մշտավառ պահեմք մեր հաւատքը: Ոչ թէ միտքն ու կամքն է այդ գոյութիւնը, այլ առ Աստուած հաւատք: Որուն առջեւ գիտութիւնը կը խոնարհի եւ փիլիսոփայութիւնը կը լռէ:

Դժբախտաբար այսօր, վարդապետութիւնները եւ դաւանանքներ հաւատքին տեղը գրաւած են: Յիսուս կազմակերպչական աշխատանք չէր տաներ, ո՛չ ալ վարդապետական կանոնադրութիւն: Պօղոս առաքեալ նախատեսելով Եկեղեցիներու մէջ պատահելիք սուտ վարդապետական քանակէները, կ'ըսէ. «Մարդիկ ականջ պիտի չկախեն առողջ վարդապետութեան, այլ՝ իրենց սեփական ցանկութիւններուն համապատասխանող եւ գիրեմք հաճոյացնող քաներու մասին խօսող ուսուցիչներ պիտի փնտռեն» Բ. Տիմ. Դ.3:

Յիսուս եւս կ'ըսէ.-

«Այս ժողովուրդը (նաեւ ներկայ քրիստոնեաները) շրթունքներով կը մեծարէ զիս, բայց անոնց սիրտերը հեռու են ինձմէ. զուր տեղ կը պաշտեն զիս. կ'ուսուցանեն վարդապետութիւններ, որ մարդո՛ց պատուիրածներն են»: «Աստուծոյ պատուիրանը ձգած՝ մարդո՛ց աւանդութիւնը կը պահէք»:

Մարկ. է. 6-7:

Դաւանութիւնը եկեղեցւո՛յ հեղինակութեամբ զօրացած ճշմարտութիւն է, վարդապետութիւնը դպրոցներու հեղինակութեամբ հաստատուած կէտն է: Դաւանութիւնը կը պատկանի հաւատքին եւ կրօնին, վարդապետութիւնը կը պատկանի ուսման եւ աստուածաբանութեան: Մինչ քրիստոնէութիւնը վարդապետութիւն մը չէ սոսկ, այլեւ, մանաւանդ, անձնագոհութեան կեանք մը:

«Շատեր սիրոյ պատուէրները մոռցած, դատարկ վիճաբանութեանց մէջ մտնելով մեզի Օրէնք սորվեցնելու ելեր են, մինչդեռ ո՛չ իրենց խօսածը գիտեն, ո՛չ ալ Աստուծոյ Օրէնքը, որուն մասին այնքան վստահութեամբ կը ճառեն», կ'ըսէ Պօղոս առաքեալ Ա. Տիմ. Ա. 6: Մեր Տէրը ոչ մի տող գրած է, բայց ապրած է Իր աշակերտներու ընկերակցութեան մէջ իբրեւ կենդանի Գիրք: Իր պատուիրաններով այնպիսի լոյս սփռած է անոնց հոգիներէն ներս, որ անջնջելի պիտի մնայ յաւերժօրէն, որովհետեւ իսկական իմաստը քառերու մէջ գրուած չէ՛, տողերէն անդի՛ն կ'իմացուի: Քրիստոսի վարդապետութիւնը գիրքերէ ուսած փիլիսոփայութիւն չէ, այլ կենդանի անձն

բխած կենդանարար աղբիւր:

Գիտութիւնը չի կրնար բարոյական առաջնորդութիւն տալ, որովհետեւ գիտութիւնը՝ նիւթը եւ շօշափելին կրնայ վերլուծել: Գիտութիւնը անտեսանելին ու հոգեկան մղումը չի տեսներ ու չի կրնար պատասխանել: Գիտունները նման են գիտութեան դերակատարներուն՝ որպէս հեռատեսիլի դերասանները, որոնք բժիշկներ կամ գիտնականներ չեն, այլ ֆիչ մը գաղափարներ ունին դերակատարելու բնագիտութեան եւ կենսաբանութեան դերը: «Ճշմարիտ հաւատքը այն է որ կոյր չէ բնաւ եւ հեռու է կուրացուցիչ ըլլալէ: Կը ծնի հոգեկան լոյսէ մը, չպատճառաբանուող բայց անառարկելի ներքին ապացուցութենէն՝ որ գիտակցութիւնն է ինքնին: Այս է իր ճշմարիտ նկարագիրը»:

Թորգոմ Արք. Գուշակեան:

Հաւատքը մարդուն մէջ
աստուածային պատկերին
վերակենդանացումն է:

Անձ մը ճանչնալու եւ բարեկամութիւն ընելու համար, յարաբերիլ եւ հաղորդակցիլ անհրաժեշտութիւն մըն է: Հետեւաբար չենք կրնար ճանչնալ մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոսը եթէ իր հետ հաղորդակից չենք: Ուրիշներէ ստացած մեր տեղեկութիւնները բաւարար չեն, նոյն իսկ կրնան սխալ եւ նախապաշարեալ ըլլալ: Ենթական ի՞նք անձամբ ճանչնալու է այդ անձը: Մենք որ զմեզ Քրիստոնեայ կը կոչենք, անձնապէս ճանչցած ենք Տէր Յիսուսի Անձը, աղօթած ենք իրեն, ստացած ենք մեր աղօթքին պատասխանը: Եթէ միայն Յիսուսի մասին երկրորդական անձերէ կամ վարդապետութիւններէ իմացած ենք, ի՞նչ պէտք ունինք ճանչնալու Յիսուս, քանի որ մեր բարեկամը չէ՛:

«Գթասիրտ բարեկամներ ունենալ՝
այեւորութեան, թշուառութեան եւ

յուսալուրժեան մէջ, կը նշանակէ երկինքէն այցելուներ ստանալ մեր սնարին հոյ»:

Վ. Աւագ Քահանայ Տիւլկերեան:

Եթէ ամբողջ աշխարհի բարեկամները ինծի կոնակ դարձնեն, բարեկամ մը ունիմ որ ինծի կոնակ պիտի չդարձնէ, այդ անձը իմ ներսիդիս ապրող Յիսուսն է:

Քանանացի կիներ մեծ հաւատք ունէր, սակայն հաւատքով որեւէ բան չէր գործած: Շատ հաւանական է, որ ինքն իսկ չէր գիտեր իր ունեցած հաւատքը մինչեւ որ կնոջը աչքերը տեսան հաւատքին գործիւնը որ կու գար երկնառափ Յիսուսէ եւ կը ցոլացնէր Աստուած Ճշմարիտը: Յիսուս վկայեց իր Հօր մասին համամարդկութեան, ըսելով.

«Յաւիտեանական կեանքը քեզ
ճանչնալն է՝ որպէս ճշմարիտ
միակ Աստուած եւ ճանչնալ
Յիսուս Քրիստոսը՝ որ դուն
դրկեցիր»:

Յովհ. Ժէ.3:

Քանանացի կիներ, թէեւ ունէր հաւատք, սակայն չէր գիտեր թէ այդ հաւատքը ի՞նչպէս կրնայ գործածել: Նոյնպէս ալ բազմաթիւ անձեր ունին դրամ, սակայն չեն գիտեր զայն գործածելը, ու միայն կը դիզեն...: Ինչպէս դրամ ունեցող թշուառականներ չեն գիտեր գործածել իրենց հարստութիւնը, նոյնպէս ալ շատ մը հաւատացեալներ իրենց ունեցած հաւատքը չեն գիտեր գործածել, որովհետեւ չեն հանդիպած Քրիստոսի, չեն ճանչցած իրենց Տէրը, չեն հաղորդուած Անոր Բարեկամութեան եւ չեն հրապուրուած Անոր Անձէն: Առանց արդարութեան, ոչ մարդկային սէրը կատարեալ է, ոչ հաւատքը անեղծ, ոչ գութը անկեղծ, ոչ բարեկամութիւնը վստահելի, ու ոչ խօսքն ու խոստումը հաւատալի: Բարեկամութիւն մը կը խորանայ յարաբերութեամբ ու

սրտակցութեամբ, նոյնպէս ալ երբ յարաբերինք Աստուծոյ հետ, կը հաղորդուինք ու կը ճանչնանք Զինք:

Կեանքը անհրաժեշտ ու հրամայական նորոգութեան կարիք ունի: Կեանքը ինքնանպատակ, ինքնավախճան իրողութիւն մը չէ: Անհունութեան մէջ խարխաբող աննպատակ երթ մը չէ: «Ստոյգ է, որ Առաքելական շրջանի եւ այսօրուան եկեղեցին նոյնը չեն եւ չեն ալ կրնար ըլլալ: Ինքն իր մէջ չգարգացող որեւէ մէկ հաստատութիւն,... որ չ'ապրիր այն զարգացումը որ կը պահանջուի, հետզհետէ ու ինքնընտրութեան մեկուսացումի եւ մահուան կը դատապարտուի» Դոկտ. Աբէլ Քենյ. Մանուկեան:

«Եւ ահա տանարին վարագոյրը վերէն մինչեւ վար երկուքի պատռեցաւ, եւ երկիրը շարժեցաւ, եւ ժայռերը նեղուեցան, եւ գերեզմաններ բացուեցան, եւ ննջեցեալ սուրբերու բազմաթիւ մարմիններ յարութիւն առին» Սրբութիւն Մատթ. Ի. 51: Մինչեւ Յիսուս Քրիստոս, Սրբոցը փակ էր վարագոյրով, եւ արգիլուած էր ոեւէ մէկու մուտքը, բացի քահանայապետին, ու տարին միայն մէկ անգամ: Քրիստոս բացաւ Աստուծոյ ներկայութեան դուռը եւ քաջալերեց հաւատացեալները ողջունելու զԱստուած եւ ճանչնալու զԱյն որպէս Հայր երկնաւորը: Ս. Խաչելութենէն յետոյ, Աստուած դարձաւ աւելի ճանաչելի: Մարդկային յայտնագործութիւններու կատարը Յիսուսի ճանաչումն է որպէս Փրկիչ եւ Տէր: Յովհ. Ժ. 3:

Երբ մարդ նշմարտութիւնը (զԱստուած) ճանչնալ կը սկսի, սրտին մէջ սրբազան զայրոյթ մը կը զգայ անիրաւութեան ու բռնութեան դէմ: «Մեր Փրկիչը՝ Յիսուս, կ'ուզէ որ բոլոր մարդիկը փրկուին եւ հասնին նշմարտութեան ճանաչումին, թէ՛ մէկ Աստուած կայ

միայն, եւ Աստուծոյ եւ մարդոց միջեւ միակ Միջնորդ մը՝ Յիսուս Քրիստոս Մարդացեալը, որ ինքզինքը իբրեւ փրկագին տուաւ բոլոր մարդոց համար» Ա. Տիմոթ. Բ. 4-6: Աւետարանը թափանցելու է ոչ միայն իմացականութեան, այլ մարդու ամբողջական էութեանը: Աստուածանաչումը պարզ հետաքրքրական ժամանց մը կամ տեղեկութիւն հաւաքել ըլլալու չէ՝, այլ մարտակոչ մը: Ներկայիս կան բազմաթիւ քարոզչիներ եւ կղերականներ, որոնք իրենց վկայած Աստուածը չեն ճանչնար:

Յիսուս իրեն հաւատացող Հրեաներուն ուղղելով իր խօսքը, ըսաւ. «Եթէ հաւատարիմ մնաք իր ուսուցումներուն՝ նշմարտապէս իմ աշակերտներս եղած կ'ըլլաք. նշմարտութիւնը պիտի ճանչնաք եւ նշմարտութիւնը ձեզ պիտի ազատէ» Յովհ. Ը. 32:

1. զԱստուած չենք կրնար լման ճանչնալ, սակայն Զայն ճանչնալու մտածումը մեզի հաւաստիք մըն է որ օր մը պիտի ճանչնանք Զինք:

2. «Որպէս զի ճանչնաք Քրիստոսի սէրը, որեւէ միտքի հասողութենէն վեր կը մնայ» Եփես. Գ. 19:

3. «Յաւիտեանական կեանքը քեզ ճանչնալն է՝ որպէս նշմարիտ միակ Աստուած եւ ճանչնալ Յիսուս Քրիստոսը՝ որ դուն ղրկեցիր» Յովհ. Ժ. 3:

4. «Ոչ ոք կը ճանչնայ - նշմարտութիւն կը հասկնայ - Որդին, եթէ ոչ՝ Հայրը. եւ ոչ ոք կը ճանչնայ (նշմարտութիւն կը հասկնայ) Հայրը, եթէ ոչ՝ Որդին, եւ ան որոն ուզէ յայտնել Որդին - Մատթ. Ժ. 27:

Էմմանուսի ճամբորդները, մինչեւ որ չհրաւիրեցին այս անձանօթ Հիւրը՝ Յիսուսը ներս՝ իրենց էութեան եւ ինքնութեան, չճանչցան Անոր ո՛վ ըլլալը:

Աստուծոյ իսկական գաւակները արդարութեամբ եւ

իրարու հանդէպ ցուցաբերուած սիրով կ'ապրին. «իսկ ով որ չի սիրեր, զԱստուած չի նանչնար, որովհետեւ Աստուած սէր է» Ա.

Յովհ. Դ. 8:

Երբ ուսումնասիրեմք Մարդեղացեալ Յիսուսի յարաբերութիւնը Իր ստեղծագործած մարդկութեան հետ, անկարելի կը թուի, չտեսնել Անոր յարգանքը, հանդէպ Իր արարած հողաշէն մարդոց: Յիսուս երբեք մարդոց հետ չի յարաբերիր որպէս ստորադասներ եւ ստրուկներ, այլ մեծարանով: Յիսուս չ'ըսեր, ոչ-Հրեայ Քանանացի կնոջ. «Քու աղջիկդ բժշկուած է, այլ համեստօրէն կ'ըսէ.

«Թող այնպէս ըլլայ քեզի, ինչպէս որ կ'ուզես»:

Ի՞նչ վեհանձն եւ ասպետական հոգի՜ ցոյց կու տայ Յիսուս, հեթանոս եւ այլ ազգի պատկանող անձի մը: Մինչդեռ խաչապաշտ եւ «Աստուածապաշկ» ցարերու իրերյաջորդ կառավարութեանց թշնամական դիրքը Հայերու հանդէպ անհասկնալի է: Հայ ազատագրական շարժումի ձախողութեան մէջ մեծ դեր խաղաց ռուսական կառավարութեան թշնամական վերաբերումը: Յիսուսի համար.

Ամէն թշնամի անծանօթ քարեկամ մըն է եւ ամէն թշնամի եղբայր մըն է չնանչցուած:

«Մարդկութեան սէր»ը նոր նիւթ մըն է: Հիներուն համար՝ ամէն օտարական թշնամի էր: Ընկերսիրութիւնը չէր անցներ քաղաքի մը պարիսպներէն դուրս: Մարդուն մեծագոյն թշնամին ինքն է, երբ կը մերժէ աստուածային շնորհները: Խաղաղութեան մեծագոյն թշնամին մտահոգութիւնն է: Քրիստոսի դիտանկիւնէն, մարդկութեան իսկական թշնամին, վախն էր, հոգն ու մտատանջութիւնը եւ անվստահութիւնը:

Վախը փարատելու ու ցրուելու համար, Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյն զԱստուած ներկայացուց վեհափառօրէն որպէս Հայր՝ Երկնաւորը:

Եթէ սիրեմք մեր թշնամին՝ իր հոգին մեզի աւելի յստակ պիտի ըլլայ եւ որքան աւելի թափանցեմք անոր մէջ, այնքան աւելի պիտի տեսնենք թէ իրաւունք ունի մեր գութին եւ մեր սիրոյն: Սէրը սիրունողը թափանցիկ կ'ընէ, սիրելով թշնամին կը մաքրեմք գիտակցութեան մէջ մեր ոգին:

Ի՞նչպէս, «սիրեցէք ձեր թշնամիներ» պատուէրը Յիսուսի, ի յայտ եկաւ Պապ Թագաւորին եւ Մուշեղ Մամիկոնեանի Քրիստոսադաւան նուիրումին մէջ: Այս երկու ասպետական նկարագրի եւ հաւատքի տէր անձերը, երբ յաղթականօրէն վտարեցին Սասանեան թագաւորը իրենց հայրենիքէն, Պարսից Շապուհ թագաւորին կանանցը՝ գերի ինկած էր Հայկական բանակին: Հայոց թագաւոր Պապ եւ Սպարապետ Մամիկոնեան փոխանակ վրէժ լուծելու Շապուհ թագաւորէն որ բռնաբարած եւ ապա սպաննած էր Հայոց Փառանձմ Թագուհին, պաշտպան կանգնեցան հէ՛ք ու թշուառ Պարսիկ փափկասուն տիկիներուն եւ վերադարձօցին զանոնք իրենց Արքային, ինչպէս նաեւ բոլոր պատերազմական գերիները:

Այսպէս Հայ Քրիստոնեան դարձաւ կենդանի վկան իր Յիսուսին եւ Անոր Եկեղեցիին:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

109-2006

